

Andris Liepiņš
10.decembris

Latvija ekonomikas konkurētspējas (bet ne tikai) reitingos

Satura rādītājs

- Konkurētspējas (t.sk., uzņēmējdarbības vides kvalitātes) reitingi
- Reitingi ESG/ilgtspējas jomās
- Reitingi, kas norāda valstu sniegumu atsevišķās jomās (ICT, loģistikas kvalitāte)

IMD valstu konkurētspējas indekss

- 64 valstu konkurētspēju ranžē pēc 163 statistikas radītājiem un 92 aptaujās iegūtiem salīdzinošiem kritērijiem (kopš 1989.gada)
- 2021.gadā Latvija - 38., LT – 35., EST – 30.vietā (LV reitingā kopš 2013.gada; augstākā vieta LV 2014.gadā 35).
- Jomas, kurās valstis ranžē:
 - Ekonomiskā attīstība
 - Valdības politiku efektivitāte
 - Biznesa efektivitāte
 - Infrastruktūras kvalitāte
- Papildus veido arī Digital transformation index (LV - 37) un World talent ranking (LV 33)

IMD - Economic performance

Strengths

- Export concentration by product
- Office rent
- Exports of commercial services (%)
- Employment - long-term growth
- Exports of goods (%)
- Youth exclusion
- Trade to GDP ratio

weaknesses

- Level of FDI and investment abroad stock and flow (% , \$ to GDP)
- Unemployment rate
- Resilience of the economy to economic cycles
- Level exports of goods and services (\$)

IMD - Government Efficiency

Strengths

- Unemployment rate - gender ratio
- Disposable Income
- Exchange rate stability
- Unemployment legislation
- Tariff barriers
- Government budget surplus/deficit (%)
- Start-up procedures
- Corporate tax rate on profit
- New business density
- Freedom of the Press

weaknesses

- Immigration laws
- Parallel economy
- Employer social security tax rate
- Homicide
- Consumption tax rate
- Real personal taxes
- Cost of capital/capital markets
- Tax evasion
- Social cohesion

IMD - Business Efficiency

Strengths

- Women in management
- Female labor force
- Remuneration in services professions
- Total early-stage Entrepreneurial Activity
- International experience
- Remuneration of management

weaknesses

- Banking and financial services
- Changing market conditions
- Customer satisfaction
- Attitudes toward globalization
- Credibility of managers
- Large corporations

IMD - infrastructure

Strengths

- Renewable energies (%)
- Broadband subscribers
- Water use efficiency
- Pupil-teacher ratio (/primary/secondary education)
- Total public expenditure on education
- ICT service exports
- Pollution problems
- Language skills

weaknesses

- Population - growth
- Environment-related technologies
- Dependency ratio
- Qualified engineers
- Medium- and high-tech value added
- Business expenditure on R&D (%)
- Universal health care coverage index
- Investment in Telecommunication
- Life expectancy at birth
- Total expenditure on R&D (%)

Pasaules ekonomikas foruma (WEF) sastādītais konkurētspējas indekss

- Indekss vērtē – valsts konkurētspēju, kas definēta kā institūciju, politiku un faktoru kopumu, kas nosaka kopējo produktivitāti
- 2019.gada ziņojumā ranžē 141 valsti 12 jomās pēc 98 indikatoriem. Pašlaik piemērotā metodika kopš 2014.gada
- LV – 41.vieta LT- 39. EST - 31. (2019). LV reitingā kopš 2002.gada - 32.vieta; 2011.gadā - 70.vieta.
- Kopš 2020.gada WEF aptur valstu reitingu izveidi, bet ir 2020.gadā sagatavots ziņojums, kas vērtē 37 valstis - On how countries are performing on the road to recovery (LV un LT nav iekļautas) - enabling environment, human capital, markets, inovation ecosystem, kā arī economic transformation readiness

Pasaules ekonomikas foruma (WEF) sastādītais konkurētspējas indekss - 2019

Strengths

- Makroekonomikas stabilitāte 1
- ICT ieviešana 15
- Izglītība/prasmes 22
- Darba tirgus 28
- Uzņēmējdarbības vide/kultūra 40

Weaknesses

- Tirgus lielums 95
- Finanšu sistēma 85
- Veselības aprūpe (mūža ilgums) 84
- **Inovāciju kapacitāte 54**
 - **LT -42; EST - 34**
- **Institūcijas 47**
 - **LT 34; EST -21**
- Produktu tirgus 47
- Infrastuktūra 43

Pasaules banka – Doing business report

- Ranžē valstis pēc ar uzņēmējdarbību saistītām procedūrām 12 jomās
- Procedūru vērtē pēc izmaksām un laika, kas nepieciešams, lai to izpildītu
- 2020.gada reitingā bija iekļautas 190 valstis; Uzsākta reitinga veidošana 2002.gadā (vērtējums apturēts 2020.gadā)
- Latvija 2020.gada ziņojumā – 20.vieta (LT – 11.vieta EST – 19.vieta)

Pasaules banka – Doing business report

Strengths

- Procedūras, kas saistītas ar:
 - nodokļu nomaksu
 - kredītu saņemšanu
 - pārrobežu tirdzniecību
 - Kontraktu izpildi (enforcing contracts)
 - Nekustāmā īpašuma reģistrēšanu
 - Uzņēmējdarbības uzsākšanu

Weaknesses

- Procedūras, kas saistītas ar:
 - Elektrības pieslēgumu
 - Būvniecības atļauju saņemšanu
 - Maksātnespējas procesu
 - Mazākuma akcionāru aizsardzību

Ekonomiskās brīvības indekss – Heritage foundation

Ranžē valstu «ekonomikas brīvību» balstoties uz 12 kvantitatīvajiem un kvalitatīvajiem faktoriem, kas sagrupēti 4 kategorijās:

- Tiesu vara (īpašumtiesības, valdības integritāte, juridiskā efektivitāte)
- «*Valdības lielums*» (valdības izdevumi, nodokļu slogs, fiskālā veselība)
- Efektīvs regulējums (biznesa, darba tigus un monetārā brīvība)
- Tirgus atvērtība (ārējās tirdzniecības, investīciju, finanšu sektora brīvība)

2021.gadā ranžētas 184 valstis (uzsākts 1994.gadā). LV – 30.vietā (72.3) EST – 8. (78.2) LT – 15.(76.9)

Datu avoti: WEF, WB, Transparency international, Trace international, World Justice project, Nodokļu jomā – «lielais 4nieks», Finanšu – IMF, EIU

Ekonomiskās brīvības indekss – Heritage foundation

Strengths

• Fiscal Health	96.6
• Investment Freedom	85.0
• Trade Freedom	84.0
• Monetary Freedom	79.6
• Tax Burden	76.7
• Business Freedom	76.5
• Labor Freedom	73.8
• Property Rights	74.7

Weaknesses

• Government Integrity	47.7
• EST 86.4; LT 78.9	
• Judicial Effectiveness	55.9
• EST 78.9; LT 74.5	
• Government Spending	57.6
• Financial Freedom	60.0

Reitingi ESG un ilgtspējas mērķu sasniegšanai

- Ziņojumi/valstu rāzējums par ANO dalībvalstu progresu ANO 17 ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai (apstiprināti 2015.gadā)
 - LV - 22.vietā; EST -10. LT – 32.vieta
- Transparency international (EST – 17; LT -35 LV – 42); TRACE international
- ES EK Strategic Foresight report un balstoties uz tiem sagatavotie Resilience dashboards for the social and economic, green, digital, and geopolitical dimensions (vērtē ievainojamību un valstu kapacitāti pārvarēt izaicinājumus). LV novērtēta kā valsts ar zemāko kapacitāti starp Baltijas valstīm (izņemot «green»/ar vidi saistītajā dimensijā), lai risinātu nākotnes izaicinājumus
- World Bank Governance indicators (t.sk., government effectiveness, regulatory quality; rule of law) -info.worldbank.org/governance/wgi/Home/Reports

Atsevišķās jomas, kuras nozīmīgas ekonomikas attīstībai

- ICT reitingi –
 - ITU (ANO aģentūra) ICT development index (EST - 17, LV – 35 LT – 41)
 - EU DESI (Digital economy and society index) – EST - 7; LT – 14 LV - 17
- World Bank Logistics performance Index (EST – 36; LT – 54; LV – 70)

Sākotnējie secinājumi no/par indeksiem

- Latvija un Baltijas valstis kopumā ir augstu reitingos un atšķirības indeksos starp Baltijas valstīm ir marginālas
- LV «vājākā» no Baltijas valstīm jomās, kas saistīta ar institucionālo/pārvaldības kapacitāti, tās integritāti, spēju risināt nākotnes izaicinājumus, kā arī tiesu varas darbību;
- LV «vājākā» no Baltijas valstīm vērtējumos jomās, kas saistītas ar ICT ieviešanu un inovāciju kapacitāti;
- ESG, klimata pārmaiņu, ilgstspēju noteicošo faktoru pieaugoša dominance politikas veidošanā/ieviešanā un sekojoši «tradicionālajos» indeksos